

Vykypěl, Bohumil

[Bígl, Richard. Vývoj lužickosrbského skloňování a stupňování]

Linguistica Brunensia. 2014, vol. 62, iss. 2, pp. 122-123

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/130155>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

tvoří v současnosti v Jakutsku početnou obchodní komunitu a ve stejnojmenném hlavním městě mají i svůj *Kitajgorod*; jde o projev čínské ochoty investovat v méně rozvinutých oblastech v zahraničí. Stovky přívlastků, které studenti přidělovali ruštině, jakutštině, angličtině a čínštině, netřeba reprodukovat, i když jejich vyjmenování je věnována celá část. Je ale třeba přiznat, že samotné přívlastky typu „hluboký“, „věčný“, „rodný“, „krásný“, „mocný“, „moudrý“, „mladý“, jsou snad i zajímavější než pokus autorky je systematizovat.

Poslední třetí část (s. 80-110) je věnována mezietskému a jazykovému soužití Rusů a Jakutů a motivaci Rusů učít se jakutštinu. Této části dominují přetištěné dotazníky a odpovědi respondentů. Je celkem zajímavé, že Rusové i Jakuti mají shodné stupně preferencí, pokud jde o jazyky, které by upřednostňovali ve školní či soukromé výuce. Na prvním místě dominuje zahraniční jazyk, kterým se mluví v Evropě (Jakuti 42,8%, Rusové 51,7%), na druhém místě je jakutština (Jakuti 23,8%, Rusové 27%), a až na třetím místě ruština následovaná zahraničním jazykem, kterým se mluví v Asii: pro Jakuty ruština 17,5% a asijský jazyk 15,9%; pro Rusy ruština 10,9% a asijský jazyk 10,5% (s. 88). Znamená to, že více než čtvrtina Rusů v republice Sacha má z praktických důvodů zájem o jakutštinu. Lze na něj narazit i při návštěvě knihkupectví, kde se Rusové dost ptají na učebnice jakutštiny. Když zrovna není k dispozici podrobná učebnice, nabízí se nové již čtvrté vydání populární dobře zpracované příručky pro samouky (Дьячковский 2013).

Závěr knihy je napsán optimisticky v očekávání harmonického soužití obou etnických komunit - jiné vyznění se ani nedalo očekávat, ale v tomto případě nemusí mít politické pozadí.

LITERATURA

АЛЕКСЕЕВ, Н. А. – РОМАНОВА, Е. Н. – СОКОЛОВА, З. П. (eds.). 2013. *Якуты Саха*. Москва: Наука.
Дьячковский, Н. Д. et al. 2013. *Поговорим по-якутски. Самоучитель языка саха*. Якутск: СахаКнигаТорг.

Příspěvek vzniknul díky grantu GAČR v rámci projektu P406/12/0655.

Michal Schwarz

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity
schwarz@phil.muni.cz

Richard Bígl:

Vývoj lužickosrbského skloňování a stupňování.

Praha: Karolinum 2013. (Acta Universitatis Carolinae, Philologica, Monographia 167.) 137 s.
ISBN 978-80-246-2184-5.

Ač je historie lužické srbštiny z nejrůznějších důvodů - např. pro její výraznou kontaktologickou situaci nebo pro (s prvním ostatně zřejmě související) zachování a rozvinutí duálu - nadmíru zajímavá, a to slavisticky i obecnějazykovědně, souhrnné historické mluvnice lu-

žické srbštiny se nám zatím ještě nedostalo. A tak knihu, na niž zde chceme ve vší stručnosti upozornit a která má být první kapitolou takové mluvnice, nelze než vřele přivítat.

Třídění pojednávané látky je prosté a přehledné: po krátkém úvodu, načrtávajícím cíle práce a vymezujícím některé obecné pojmy (s. 9–16), přicházejí ve třech oddílech substantiva podle jednotlivých rodů (maskulina, s. 17–35, feminina, s. 36–47, a neutra, s. 48–59), pak zájmena bezrodá (s. 60–76), dvojrodá (s. 77–84) a tvrdá (s. 85–95) i měkká (s. 96–105) trojrodá, nato se pojednává o flexi adjektiv, včetně jejich stupňování (s. 106–119), a nakonec je zařazen oddíl o číslovkách (s. 120–127).

Budeme-li chtít knížku o vývoji lužickosrbské deklinace i krátce zhodnotit, musíme na prvním místě zopakovat, co byla řečeno na začátku: vzhledem k tomu, že historická gramatika lužické srbštiny dosud chybí, je třeba Biglovu monografii přivítat. Je přitom ovšem škoda, že autor nebyl ke čtenáři o něco přívětivější a kromě různých až trochu parodiálně působících archaismů používá českou, nikoli mezinárodní jazykovědnou terminologii a nesestavil standardně bibliograficky vybavený seznam svých – chvályhodně hojně citovaných – pramenů. Diskusi různých diskutabilních jednotlivostí v jeho výkladech pak přenecháváme historickosorabistickým specialistům (snad nějakí jsou).

Bohumil Vykypěl

Ústav pro jazyk český AV ČR

vykypel@iach.cz

Ján Kačala:

Syntagmatický slovosled v slovenčine.

Vydavateľstvo Maticе slovenskej, s. r. o., Martin 2013. 220 s.

ISBN 978-80-8115-130-9.

Recenzovaná publikace je dalším pozoruhodným příspěvkem předního slovenského badatele, navazujícím na řadu jeho dosavadních knižních i časopiseckých pojednání k otázkám syntaxe. V předmluvě a v úvodních kapitolách (6–121) se dostává čtenářům všestranného poučení o problematice slovosledu, která již v minulých letech zaujala významné domácí odborníky. Z nich jmenuje autor především Jozefa Ružičku, Eugena Paulinyho, Jozefa Mistríka, Jána Oravce i další a cituje důležité pasáže z jejich prací. V souvislosti s uvedenou tematikou se zmiňuje i o českých lingvistech Vilému Mathesiovi, Petru Sgallovi, Janu Firbasovi a Evě Golkové. Z velmi podrobně probíraných přístupů různých autorů k otázkám slovosledu jsou patrné i rozdíly v jejich pojetí hlavního činitele slovosledu. Podle Kačalova mínění lze konstatovat celkem tři základní stanoviska: první z nich, nejrozšířenější, počítá s více činiteli, ale přeceňuje obsahovou stránku – aktuální členění větné. Druhé naopak zveličuje gramatického či syntaktického činitele a staví jej do protikladu k aktuálnímu členění. Třetí stanovisko, nejbližší autorovi (a podle něho vlastní i Mathesiovi), vidí rozložení činitelů v jejich vzájemném propojeném fungování, v němž může platit hierarchický princip (51).